



EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 6.11.2007
COM(2007) 651 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

par drošības pastiprināšanu attiecībā uz sprāgstvielām

{SEC(2007) 1421}

{SEC(2007) 1423}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

par drošības pastiprināšanu attiecībā uz sprāgstvielām

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

Eiropas Savienība ir arvien lielākas atklātības telpa, kurā iekšējie un ārējie drošības aspekti ir savstarpēji cieši saistīti. Tā ir pieaugošas savstarpējās atkarības telpa, kurā iespējama personu brīva pārvietošanās, kā arī domu, tehnoloģiju un resursu brīva aprīte. Tādēļ Eiropas Savienība ir arī telpa, kuru teroristi varētu ļaunprātīgi izmantot, lai īstenotu savus mērķus; teroristi to ir jau darījuši. Neīstenotie uzbrukumi Londonā un Glāzgovā 29. un 30. jūnijā, kā arī ar terorismu saistītās apcietināšanas Vācijā, Dānijā un Austrijā atgādināja par šiem draudiem. Tādēļ saskaņota un kolektīva Eiropas rīcība solidaritātes garā ir neaizstājama, lai apkarotu terorismu.

Spridzināšanas ierīces ir terora aktos visbiežāk izmantotie ieroči, ar kuriem šādos uzbrukumos iepriekšējo 50 gadu laikā ir nogalināti visvairāk cilvēku. Tādēļ viens no Eiropas Savienības svarīgākajiem uzdevumiem līdz šim ir bijis un joprojām ir pastiprināt drošību attiecībā uz sprāgstvielām un panākt, lai teroristiem būtu arvien grūtāk izgatavot spridzināšanas ierīces.

Eiropadome 2004. gada 25. martā, neilgi pēc terora aktiem Madridē, savā Deklarācijā par terorisma apkarošanu noteica prioritāru nepieciešamību, „*nodrošināt, lai teroristu organizācijām un grupām nav pieejami viņu nodarbes komponenti*”. Eiropadome īpaši uzsvēra nepieciešamību „*garantēt lielāku drošību attiecībā uz šaujammieročiem, sprāgstvielām, bumbu izgatavošanas ierīcēm un tehnoloģijām, ko izmanto teroristu vardarbīgajos noziegumos.*”

Atbildot uz Eiropadomes deklarāciju, Komisija 2005. gada 18. jūlijā pieņēma paziņojumu par „*lielākas drošības garantēšanas pasākumiem attiecībā uz sprāgstvielām, detonatoriem, bumbu izgatavošanas ierīcēm un šaujammieročiem*”¹. Viens no šajā paziņojumā minētajiem galvenajiem pasākumiem bija Komisijas nodoms izstrādāt uz ekspertu grupas ieteikumiem balstītu ES rīcības plānu par drošības pastiprināšanu attiecībā uz sprāgstvielām.

Iesaistot gan valsts, gan privāto sektoru, sprāgstvielu drošības ekspertu darba grupa, iekļaujot savā sastāvā attiecīgo ieinteresēto pušu pārstāvjus, tai skaitā no rūpniecības un valsts iestādēm, uzsāka visaptverošu dialogu. Darba grupa, kas četru atsevišķu grupu sanāksmēs pievērsās jautājumiem par prekursoriem, piegādes ķēdēm, sprāgstvielu atklāšanas spējām un sabiedrisko drošību, 2007. gada jūnijā iesniedza ziņojumu ar 50 ieteikumiem par drošības pastiprināšanu attiecībā uz sprāgstvielām Eiropas Savienībā.

Balstoties uz darba grupas ziņojumu, Komisija izstrādāja visaptverošu „rīcības plānu par drošības pastiprināšanu attiecībā uz sprāgstvielām”; šajā plānā ir aptverti visi drošības aspekti,

¹ COM(2005) 329 galīgā redakcija.

un tas lielā mērā ir balstīts uz valsts un privātā sektora sadarbību atbilstoši valsts un privātā sektora drošības dialoga garam. Tā kā noteiktās jomās valsts un privātā sektora darbības ir strikti jānodala, tad rīcības plānā arī ir iekļauti jauni sadarbības instrumenti dalībvalstu specializēto dienestu vidū.

2. MĒRĶIS

Rīcības plāna par drošības pastiprināšanu attiecībā uz sprāgstvielām stratēģiskais mērķis ir nepieļaut Eiropas Savienībā spridzināšanas ierīču izmantošanu terorisma nolūkos, tādējādi aizsargājot sabiedrību pret uzbrukuma draudiem gadījumos, kad tiek izmantotas spridzināšanas ierīces; tajā pašā laikā rīcības plānā ir ņemtas vērā visas tās daudzējādās saimnieciskās darbības jomas, kurās sprāgstvielas un prekursorus izmanto visu interesēs.

3. DARBĪBAS JOMA

Rīcības plānā galvenā uzmanība ir pievērsta drošības jautājumiem. Kaut arī tā nolūks nav pievērsties problēmām, kas saistītas ar drošu apiešanos ar sprāgstvielām, dažas no rīcības plānā ierosinātajām darbībām varētu labvēlīgi ietekmēt arī šo jomu.

Tā kā, saskaroties ar terorisma draudiem, ir vajadzīga visaptveroša pieeja jautājumam par drošību attiecībā uz sprāgstvielām, rīcības plānā ir aptvertas gan pašas sprāgstvielas, gan sprāgstvielu prekursori. Tas pievēršas arī legāli un nelegāli ražotām sprāgstvielām.

4. STRUKTŪRA

Cīņā pret terorismu ir nepieciešama visaptveroša pieeja un pilnīga valsts un privātā sektora iesaistīšana.

Eiropas Savienības pieejai par drošību attiecībā uz sprāgstvielām ir jābalstās uz šādām darbībām – novēršana, atklāšana un reaģēšana. Šajās darbībās jāiekļauj īpaši pasākumi, kas attiecas uz sprāgstvielu prekursoriem, piegādes ķēdi (uzglabāšana, transportēšana un izsekojamība) un atklāšanu. Vienlaikus visus pīlārus jāpapildina un jānostiprina ar horizontālu pasākumu kopumu attiecībā uz sabiedrības drošību.

Jebkādu īpašu tiesību aktu, kas varētu rasties rīcības plāna īstenošanas laikā, pieņemšana būs atkarīga no šo tiesību aktu detalizētas izskatīšanas un pozitīva to izmaksu un lietderības novērtējuma.

5. PREKURSORI

Pie sprāgstvielu prekursoriem vispārīgā nozīmē ir pieskaitāmi visi tie ķīmiskie savienojumi vai elementi, kurus var pārveidot par sprāgstvielu savienojumu, izmantojot ķīmisku reakciju vai reakciju virkni. Ir noteikti vairāki prekursori, kuriem jāpievēršas prioritārā kārtībā. Šobrīd tie ir:

acetons	citronskābe	ūdeņraža peroksīds	kālija hlorāts un kālija perhlorāts
amonija nitrāts (mēslošanas līdzeklis)	urotropīns	slāpekļskābe	kālija nitrāts
amonija nitrāts (tehniskajā jomā)	sālsskābe	nitrometāns	nātrija hlorāts
			sērskābe

Šis prekursoru saraksts jāpapildina, līdzko rodas tāda vajadzība.

6. HORIZONTĀLI PASĀKUMI

Eiropas Savienības, kā arī tās pilsoņu un iedzīvotāju drošība ir atkarīga no efektīvas sadarbības un koordinācijas dalībvalstu, ES iestāžu un visu citu galveno ieinteresēto pušu vidū.

Runājot par drošību sprāgstvielu jomā, dalībvalstīs un ES līmenī jau ir sasniegti būtiski panākumi. Tomēr ir iespējams paveikt vairāk tādās jomās kā informācijas apmaiņas pastiprināšana, labākās prakses izplatīšana, koordinācijas mehānismu radīšana un vienota rīcība īpašos jautājumos. Šajās jomās Eiropas Savienība dalībvalstīm var sniegt nozīmīgu atbalstu drošības jomā.

Drošības jomā attiecībā uz sprāgstvielām divas horizontālās prioritātes ir šādas:

- uzlabot savlaicīgu informācijas un labākās prakses apmaiņu;
- pastiprināt ar sprāgstvielām saistīto pētniecību.

6.1. Informācijas un labākās prakses savlaicīgas apmaiņas uzlabošana

Informācijas un labākās prakses apmaiņai dalībvalstu vidū ir jābūt pamatā ES centieniem paaugstināt drošību attiecībā uz sprāgstvielām.

Pirmkārt, ir jāizveido agrīnās brīdināšanas sistēma (*EWS*) sprāgstvielu jomā, lai dalībvalstu attiecīgajām iestādēm sniegtu informāciju par tūlītējiem draudiem, sprāgstvielu, detonatoru un noteiktu prekursoru zādībām, aizdomīgiem darījumiem, kā arī par jaunu darbības metožu atklāšanu.

Otrkārt, ir jāizveido Eiropas bumbu datu sistēma un jāveicina tās izveide par kopēju Eiropas Savienības instrumentu, lai tādējādi attiecīgās struktūras ES un dalībvalstu līmenī varētu piekļūt informācijai par sprāgstvielām un ar sprāgstvielām saistītiem starpgadījumiem.

Sistēmai jādarbojas ikdienu 24 stundas diennaktī; iestādes, kam ir piekļuve šai sistēmai (atkarībā no valsts atbildības jomu sadalījuma), ir: policija, muiža, robežsardze, drošības dienesti, armija/valsts bruņotie spēki. 27 valsts bumbu datu centriem jāuzņemas valsts kontaktpunktu loma dalībvalstu līmenī.

Pieredzes, zināšanu un labākās prakses apmaiņa jāturpina visu to attiecīgo ieinteresēto personu vidū, kas nodarbojas ar drošības jautājumiem attiecībā uz sprāgstvielām. Tādēļ reizi divos gados jāorganizē konference par drošību attiecībā uz sprāgstvielām; šajā konferencē jāapskata visi ar šo jomu saistītie jautājumi.

Tāpat jāveido dialogs ar ārējiem partneriem par drošību attiecībā uz sprāgstvielām. Būtiskam elementam Eiropas Savienības centienos, kas saistīti ar drošību attiecībā uz sprāgstvielām, ir jābūt tādiem pasākumiem kā labākās prakses apmaiņa un ārpus Eiropas Savienības pastāvošo drošības standartu paaugstināšanas veicināšana. Ārējo sadarbību galvenokārt jāattiecina uz ES kaimiņvalstīm.

6.2. Ar sprāgstvielām saistītās pētniecības pastiprināšana

Pētniecībai drošības jomā ir būtiska nozīme, lai pastiprinātu Eiropas Savienības spējas reaģēt uz drošības draudiem. Tādēļ ieguldījumi izpētē uzskatāmi par prioritāti.

Jau šobrīd var noteikt vairākas pētniecības prioritātes:

- improvizētas spridzināšanas iekārtas un to īpašības;
- sprāgstvielu un prekursoru atklāšana (tostarp, izmantojot piedevas). Šajā jomā jāietver izpēte, kura attiecas uz sprāgstvielu atklāšanas uzlabošanu (pirms eksplozijas), kā arī uz piedevām saistībā ar izsekojamību (pēc un pirms eksplozijas);
- pārnēsājami sprāgstvielu pārbaudes komplekti;
- improvizēto spridzināšanas ierīču atklāšana lidostās. Šajā jomā īpaša uzmanība jāvelta šķidro sprāgstvielu atklāšanai ar mērķi radīt tādas atklāšanas tehnoloģijas, ar kuru palīdzību pakāpeniski varētu ieviest jaunas kontroles iekārtas bīstamu šķidro sprāgstvielu atklāšanai neatkarīgi no attiecīgā šķidruma daudzuma.
- atrast tehniskus risinājumus, kas dalībvalstu iestādēm ļautu traucēt mobilo tālrunu signālus apdraudētās vietās. Zinot, ka mobilos tālrunus ir iespējams lietot kā detonatorus, jāatrod iespēja noteiktajā vietā uz laiku traucēt mobilo tālrunu signālus, lai tādējādi nepieļautu no attāluma izraisītu sprāgstvielu eksploziju;
- inhibitori, kurus var pievienot sprāgstvielu prekursoriem.

Pētniecībai sprāgstvielu jomā nav jāaprobežojas ar iepriekš minētajiem punktiem. Prioritātes ir regulāri jāpārbauda. Turklāt jāuzlabo informācijas apmaiņa dalībvalstu vidū, lai novērstu nelietderīgu darbības dublēšanos.

Novērtējot, kurām personām piešķir piekļuvi rezultātiem, vienmēr rūpīgi jāapzinās pētniecības īpašā nozīme. Konfidencialitāte noteiktās jomās ir ārkārtīgi svarīga.

7. NOVĒRŠANA

Novēršanas pasākumiem ir izšķiroša nozīme, lai pastiprinātu drošību attiecībā uz sprāgstvielām. Eiropas Savienības un valsts līmenī var veikt vairākus pasākumus novēršanas jomā.

Saistībā ar prekursoriem prioritāru rīcības pasākumu vidū ir noteiktu ķīmikāliju kontroles uzlabošana, iesaistīto darbinieku sapratnes veicināšana un aizdomīgu darījumu noteikšana.

Vispārīgāk runājot par sprāgstvielu jomu, drošība jāpastiprina visos piegādes ķēdes posmos. Jautājumi par sprāgstvielu ražošanu, uzglabāšanu, transportēšanu un izsekojamību jāizskata steidzamā kārtībā, lai tādējādi pazeminātu diversijas, nelikumīgas piesavināšanās un sprāgstošu vielu un spridzekļu zādzību varbūtību vai samazinātu to ietekmi. Šajā jomā jau tiek veikti vairāki pasākumi. Šie pasākumi jāpastiprina ar īpašu, uz drošību vērstu pasākumu palīdzību.

Tādēļ galvenās prioritātes novēršanas jomā ir:

- veicināt iesaistīto darbinieku sapratni saistībā ar prekursoriem;
- uzlabot noteikumus par tirgū pieejamiem sprāgstvielu prekursoriem;
- uzlabot ar prekursoriem saistītu darījumu kontroli;
- uzlabot tirgū pieejamo sprāgstvielu un pirotehnisko izstrādājumu kontroli;
- uzlabot drošību ar sprāgstvielām saistītos objektos;
- uzlabot ar sprāgstvielām saistīto personu drošības pārbaudes;
- uzlabot sprāgstvielu transportēšanas drošību;
- samazināt tās informācijas apjomu un kvalitāti, kas attiecas uz nelikumīgu sprāgstvielu izgatavošanu.

7.1. Iesaistīto darbinieku sapratnes saistībā ar prekursoriem veicināšana

Tiesību aizsardzības iestāžu praktiskā pieredze rāda, ka modri darbinieki ir viens no visefektīvākajiem aizsardzības veidiem pret nelikumīgām darbībām, it īpaši saistībā ar aizdomīgu darījumu un zādzību atklāšanu.

Uzņēmumiem un valsts iestādēm galvenokārt jā rūpējas par to, lai par drošības jautājumiem tiktu informēti tie darbinieki, kas veic darbības ar prekursoriem. Izmantojot šim nolūkam vēltītas izskaidrošanas kampaņas, jāstiprina darbinieku apziņa attiecībā uz draudiem visā piegādes ķēdē, kura aptver prekursoru ražotājus, sintezētājus, izplatītājus un pārdevējus.

7.2. Noteikumu par tirgū pieejamiem sprāgstvielu prekursoriem uzlabošana

Otra prioritāte novēršanas jomā ir noteikumu par tirgū pieejamiem sprāgstvielu prekursoriem uzlabošana; to panāk, grozot noteikumus par konkrēto ķīmisko vielu veidu vai ieviešot šajos noteikumos ierobežojumus. Jāveic pasākumi, lai apgrūtinātu noteiktu prekursoru izmantošanu improvizētu spridzināšanas ierīču izgatavošanā un nepieļautu vismaz to, ka šos prekursorus izmanto mazāk pieredzējuši teroristi un neprofesionāli bumbu izgatavotāji.

Tādēļ jāizveido sistēma, lai apspriestu un sagatavotu noteikumus par tirgū pieejamiem sprāgstvielu prekursoriem. Tajos jāiekļauj jautājums par pastāvīgas ekspertu komitejas izveidošanu; šīs komitejas uzdevums būtu noteikt ar dažādiem prekursoriem saistītos draudus un ierosināt Komisijai piemērotu rīcību, vienlaikus ņemot vērā dažādu pasākumu samērīgumu un izmaksas. Šie ierosinājumi varētu aptvert ierobežojumus attiecībā uz noteiktu prekursoru koncentrācijas pakāpi, pārdošanas aizliegumus, alternatīvu vielu noteikšanu, lai ar tām aizstātu attiecīgos prekursorus, kā arī pētniecības prioritātes.

Pastāvīgajai komitejai būtu jāiesniedz detalizēts izvērtējums par šādiem jautājumiem un vajadzības gadījumā jāuzrauga īpašu pasākumu īstenošana.

- (a) Tur, kur tas ir tehniski iespējams, radīt piemērotas piedevas un veicināt šo piedevu izmantošanu prekursoros, lai tādējādi nepieļautu to izmantošanu sprāgstvielās.
- (b) Ierobežojumi attiecībā uz noteiktu prekursoru koncentrācijas pakāpi, kādā tos drīkst pārdot tiešajiem lietotājiem.
- (c) Pilnīgs koncentrētu stipru skābju pārdošanas aizliegums ES patērētāju tirgū (neprofesionālajā tirgū) gadījumos, ja ir pieejams aizstājējs; jo īpaši tas attiecas uz sērskābi, sālsskābi un slāpekļskābi.
- (d) Ieviest tirgus uzraudzības sistēmu attiecībā uz amonija nitrātu saturošiem minerālmēsliem un ierobežot minerālmēsli ar augstu slāpekļa saturu pārdošanu iedzīvotājiem.
- (e) Ierobežot tīra nitrometāna pieejamību iedzīvotājiem. Tam jābūt pieejamam rūpnieciskiem klientiem, izmantojot klientu kvalifikācijas sistēmu.
- (f) Ierobežot iedzīvotāju piekļuvi neflegmatizētajam nātrija hlorātam (herbicīdi).
- (g) Novērtēt noteiktu prekursoru pilnīga pārdošanas aizlieguma nepilngadīgajiem īstenošanas iespējas un šāda aizlieguma pievienoto vērtību.

Balstoties uz pastāvīgās komitejas darbu par zināma daudzuma un/vai zināmas koncentrācijas prekursoru pārdošanas ierobežošanu, varētu tikt ieviesta prasība, saskaņā ar kuru ir jāreģistrē pircēja identitāte. Šāda veida informācija, kurai piemērojami attiecīgie datu aizsardzības noteikumi, būtu pieejama tiesībaizsardzības iestādēm.

Attiecībā uz sprāgstvielu prekursoru uzglabāšanas drošību visbeidzot ir jānosaka Eiropas standartu minimums un ieteikumi rūpniecībai, izmantojot piemērotu rīcības kodeksu.

7.3. Ar prekursoriem saistītu darījumu kontroles uzlabošana

Trešā prioritāte attiecas uz to darījumu kontroles ieviešanu, aiz kuriem varētu slēpties ļaunprātīgi nolūki. Turpmāk minētos pasākumus arī jāizvērtē pastāvīgajā komitejā, kas nodarbojas ar jautājumiem par sprāgstvielu prekursoriem.

Katrā dalībvalstī jābūt vienkāršam trauksmes mehānismam, ar kura palīdzību jebkura persona, kas iesaistīta piegādes ķēdē, var informēt valsts attiecīgās iestādes par aizdomīgiem darījumiem vai zādzībām. Jāizveido aizdomīgu darījumu ziņošanas sistēma, kas ir salīdzināma ar pašreizējām sistēmām saistībā ar narkotisko vielu prekursoriem vai aizdomīgiem finanšu darījumiem. Varētu radīt saistošu sistēmu, lai paziņotu attiecīgai valsts iestādei visus tos ar prekursoriem saistītos darījumus, kurus varētu uzskatīt par aizdomīgiem. Jārada rūpniecības un mazumtirgotāju „rīcības kodekss” (līdzīgi EK rīcības kodeksam attiecībā uz narkotisko vielu prekursoriem), lai noteiktu, kāda veida darbības izraisītu aizdomas.

Jānovērtē priekšrocības, kuras saistībā ar katru mazumtirdzniecībā pārdodamo prekursoru veidu sniegtu tādas sistēmas izveidošana, saskaņā ar kuru produktu iepakojumu marķē ar kodu, kas norāda uz to, ka šīs vielas iegāde var tik reģistrēta. Jāapsver iespēja radīt Eiropas simbolu, lai ar to norādītu, ka attiecīgais produkts, ko paredzēts pārdot mazumtirdzniecībā, ir jāreģistrē.

7.4. Tirgū pieejamo sprāgstvielu un pirotehnisko izstrādājumu kontroles uzlabošana

Pašlaik visās dalībvalstīs ir ieviesta sistēma, ar kuru atļauj uzņēmumiem veikt darbības ar sprāgstvielām. Taču bieži vien trūkst sistēmas attiecībā uz nekomerciāla rakstura darbībām ar sprāgstvielām. Tādēļ jānodrošina, lai katrā dalībvalstī būtu oficiāla sistēma, kas attiecas uz ražošanas atļaušanu, regulēšanu un licencēšanu, kā arī uz sprāgstvielu uzglabāšanu, pārdošanu, izmantošanu un glabāšanu, tostarp gadījumos, kad šīs darbības veic privātpersonas. Šai sistēmai jāaptver gan uzņēmumi, gan nekomerciāla rakstura darbības.

Neatļautu sprāgstvielu atklāšanas gadījumos ir pilnīgi nepieciešams pēc iespējas ātrāk identificēt šo sprāgstvielu pēdējo oficiālo īpašnieku. Tādēļ īpašs Eiropas marķējums uz visām sprāgstvielām būtu ļoti lietderīgs dalībvalstu tiesībsardzības iestāžu darbā. Komisija pašreiz izstrādā šāda īpaša marķējuma sistēmu un, iespējams, iesniegs priekšlikumu direktīvai par civilām vajadzībām paredzētu sprāgstvielu marķēšanu un izsekojamību. Saskaņā ar ierosināto direktīvu visas sprāgstvielas marķēs ar īpašu identifikācijas zīmi, kas būs gan cilvēkam izlasāmā formātā, gan svītru koda vai matricas koda formātā. Šī sistēma jāīsteno pēc iespējas ātrāk.

Tāpat arī jāpārbauda pirotehnisko izstrādājumu radītie draudi. Tā kā šos izstrādājumus var izmantot improvizētos spridzekļos, tad ir jāuzlabo kontrole. Kaut arī pirotehniskie izstrādājumi līdz šim nav izmantoti teroristu uzbrukumos, tie ir tikuši pielietoti noziedzīgās darbībās (piemēram, kā improvizēto „cauruļveida bumbu” daļas). Padome 2007. gada 16. aprīlī pieņēma jaunu ES direktīvu par pirotehniskajiem izstrādājumiem². Šis dokuments attiecas galvenokārt uz jautājumiem saistībā ar pirotehnisko izstrādājumu apiešanās drošumu, lai gan tam arī ir zināma nozīme drošības jautājumos.

² Direktīva 2007/23/EK, OV L 154, 14.6.2007., 1. lpp.

Tā kā pašreiz nav saskaņotas pieejas licencēšanas kārtībai par rīkošanos ar lielu pirotehnisko izstrādājumu daudzumu, tad dažās dalībvalstīs ir iespējams rīkoties ar lielu pirotehnisko vielu daudzumu bez reglamentējošas pārraudzības tad, ja vien ir izpildītas attiecīgās uzglabāšanas un transportēšanas prasības. Šis trūkums jānovērš, ieviešot saskaņotas ES prasības attiecībā uz liela pirotehnisko izstrādājumu daudzuma licencēšanu un rīkošanos ar to.

7.5. Drošības uzlabošana ar sprāgstvielām saistītos objektos

Dalībvalstīm ir dažāda pieredze un atšķirīgas pieejas attiecībā uz drošību ar sprāgstvielām saistītos objektos. Taču par to, ka jāveic papildu darbs, liecina tas apstāklis, ka iepriekšējos desmit gados Eiropā ir notikušas liela mēroga sprāgstvielu zādzības. Jāturpina darbs, lai tuvinātu drošības līmeni ar sprāgstvielām saistītos objektos Eiropas Savienībā un pēc iespējas radītu kopēju standartu minimumu šajā jomā.

Pirmkārt, jāpanāk, lai efektīvi drošības plāni/drošības vadības sistēmas darbotos visos ar sprāgstvielām saistītajos objektos (rūpniecības, uzglabāšanas, izplatīšanas un lietošanas jomās). Šim drošības plānam/drošības vadības sistēmai jābūt balstītai uz riska novērtējumu un jānodrošina operatīvu drošības pasākumu īstenošana. Drošības plāna/drošības vadības sistēmas ietvaros darbojas norīkotas „atbildīgās personas” un „atbildīgais par drošību”. Valsts iestādēm ir jābūt iespējai atļaut izņēmumus attiecībā uz nelieliem lietotājiem. Stacionāros uzglabāšanas objektos nepieciešamajam piekļuves ierobežojumu un atklāšanas noteikumu līmenim ir jāatbilst attiecīgajai riska pakāpei, kā arī standarta klasifikācijai.

Otrkārt, attiecīgo valsts iestāžu pienākums vienmēr ir regulāri informēt ražotājus un izplatītājus par reģionāliem draudiem. Jāizstrādā reaģēšanas plāni un jāaskaņo ar pašreizējiem trauksmes līmeņiem.

Treškārt, jāuzlabo to izejvielu uzskaitē, kuras izmanto pusfabrikāta sprāgstvielu un gatavo produktu ražošanā. Grāmatvedības un saskaņošanas sistēmas eksistē jau šobrīd. Tomēr nepieciešams nodrošināt to, lai zādzības un neatbilstības tiktu apzinātas pēc iespējas ātrāk.

Visbeidzot, jāpaaugstina Mobilo sprāgstvielu ražošanas vienību (*MEMU*) drošība. Šīs vienības šobrīd dalībvalstīs ražo daudzas civilām vajadzībām paredzētās sprāgstvielas. Tādējādi tiek būtiski paaugstināta drošība salīdzinājumā ar ražošanu rūpnīcās un tai sekojošo sprāgstvielu transportēšanu. Tomēr nepieciešami noteikti uzlabojumi attiecībā uz *MEMU* drošību. Izmantojot vismaz divas neatkarīgas sistēmas, ir jāreģistrē *MEMU* ražoto sprāgstvielu daudzums. Katra Mobilo sprāgstvielu ražošanas vienība ir jāapgādā ar īpašu slēdzēj mehānismu, lai novērstu tās neatļautu izmantošanu, un šī vienība ir jānovieto vietā, kas tiek apsargāta vai uzraudzīta tajā laikā, kad vienība netiek izmantota.

7.6. Ar sprāgstvielām saistīto personu drošības pārbaužu uzlabošana

Ir jāveic visu to personu drošības pārbaudes, kam profesionālu iemeslu dēļ ir saskarsme ar sprāgstvielām; šīm pārbaudēm jāaptver visa piegādes ķēde (ražošana, uzglabāšana, transportēšana un izmantošana). Jāpārbauda darbinieki uzņēmumos, kuriem ir atļaujta veikt darbības ar sprāgstvielām, kā arī pakalpojumu uzņēmumu darbinieki. Tādēļ rūpīgi jāpārbauda visi darbinieki, kas strādā sprāgstvielu ražošanas, uzglabāšanas, izplatīšanas un izmantošanas jomās un kuriem ir piekļuve sprāgstvielām; lai iegūtu piekļuvi sprāgstvielām, šiem darbiniekiem ir jābūt oficiālai atļaujai.

7.7. Sprāgstvielu transportēšanas drošības uzlabošana

Sprāgstvielu transportēšana ir īpaši neaizsargāta joma tieša uzbrukuma draudu dēļ vai arī tādēļ, ka sprāgstvielas varētu nelikumīgi nogādāt nevis paredzētajā galamērķī, bet citur. Tādēļ stingri sprāgstvielu transportēšanas drošības pasākumi ir svarīgākais aspekts, lai vispārēji pastiprinātu drošību attiecībā uz sprāgstvielām. Tādēļ visos *EX/II* un *EX/III* transportlīdzekļos³, ar kuriem pārvadā sprāgstvielas, ir jāievieš noteikti drošību pastiprinoši risinājumi.

Jāapspiež nepieciešamība pārskatīt „desensibilizētu sprāgstvielu” klasifikāciju. Pie „desensibilizētām sprāgstvielām” ir pieskaitāmas spēcīgas sprāgstvielas, piemēram, *RDX* (ciklotrimetilēnitrāms) un *PETN* (pentaeritrīta tetranitrāts), kuras saskaņā ar ANO ieteikumiem par bīstamu kravu pārvadāšanu parasti tiek klasificētas kā 1. klases sprāgstvielas, bet šīs sprāgstvielas sajaucot ar desensibilizētu vielu, tās var – saskaņā ar minētajiem ANO ieteikumiem – arī klasificēt kā 4.1. klases sprāgstvielas. Tā kā pastāv risks, ka pēc desensibilizācijas procedūras 1. klases bīstamās vielas netiek pilnībā neitralizētas, ir jānovērtē, vai šādas „desensibilizētas sprāgstvielas” būtu jāklasificē kā 1. klases un nevis kā 4.1. klases sprāgstvielas. Tādēļ savlaicīgi jāpārskata šādu vielu klasifikācija.

7.8. Tās informācijas apjoma un kvalitātes samazināšana, kas attiecas uz nelikumīgu sprāgstvielu izgatavošanu

Rūpīgi jāizskata jautājums par interneta izmantošanu, lai izplatītu informāciju par bumbu izgatavošanu. No vienas puses, internets sniedz piekļuvi milzīgam informācijas daudzumam, no kā ikviens gūst labumu; no otras puses, internetu var izmantot ļaunprātīgos nolūkos, lai izplatītu informāciju, kuru var izmantot noziedzīgos nolūkos. Jāvēršas arī pret nelikumīgu informācijas un materiālu par bumbu izgatavošanu izplatīšanu internetā, vienlaikus pilnībā ievērojot preses brīvību, vārda brīvību un informācijas brīvību. Jāapsver iespēja ieviest kopēju kriminālsankciju minimumu par informācijas par bumbu izgatavošanu izplatīšanu internetā. Komisija šobrīd jau nodarbojas ar šo jautājumu, veicot grozījumus pamatlēmumā par terorisma apkarošanu⁴.

8. SPRĀGSTVIELU ATKLĀŠANA

Tajos gadījumos, kad novēršanas pasākumi nav vainagojušies ar panākumiem vai ir apieti, atklāšanas līdzekļu un praktisku paņēmienu uzdevums ir samazināt līdz minimumam varbūtību, ka teroristi vai citi noziedznieki izmanto sprāgstvielas ļaunprātīgos nolūkos. Tādēļ jārada efektīvi un precīzi sprāgstvielu atklāšanas instrumenti.

Saistībā ar sprāgstvielu atklāšanu ir nepieciešama visaptveroša pieeja. Pašlaik eksistē vairākas atklāšanas metodes, kuras var izmantot sprāgstvielu jomā. Pie šīm metodēm ir pieskaitāmas sprāgstvielu atklāšanas sistēmas (*EDS*), rentgena sistēmas, sprāgstvielu meklētāji suņi, kā arī mikrodaļiņu un izgarojuma uztveršanas sistēmas. Tomēr prakse liecina, ka, izmantojot tikai vienu atklāšanas metodi, apmierinošus rezultātus, visdrīzāk, nevarēs sasniegt. Tādēļ nepieciešama metožu kombinācija.

³ Apzīmējumi *EX/II* un *EX/III* attiecas uz transportlīdzekļiem, kuri īpaši paredzēti bīstamu kravu pārvadāšanai.

⁴ Padomes 2002. gada 13. jūnija pamatlēmums par terorisma apkarošanu, OV L 164, 22.6.2002., 3. lpp.

Galvenās prioritātes ir šādas:

- ieviest uz konkrētiem gadījumiem balstītu pieeju, lai noteiktu prioritātes atklāšanas jomā;
- izstrādāt atklāšanas standartu minimumu;
- uzlabot informācijas apmaiņu;
- radīt sertificēšanas, pārbaudes un izmēģinājumu programmas;
- efektīvāk izmantot atklāšanas tehnoloģiju īpašās vietās.

Aviācijas drošības jomā Komisija jau veic būtiskus pasākumus. To starpā ir obligātu standartu noteikšana attiecībā uz sprāgstvielu detektoru darbības prasībām, kā arī attiecībā uz šo detektoru izmantošanu. Šis darbs ir jāturpina.

8.1. Uz konkrētiem gadījumiem balstītas pieejas ieviešana, lai noteiktu prioritātes atklāšanas jomā

Sprāgstvielu atklāšanas uzlabošana ir sarežģīts un laikietilpīgs process, kurā jāiesaista plašs ieinteresēto personu loks.

Viens no svarīgākajiem uzdevumiem ir panākt, lai tiesībaizsardzības sistēmas prasības sprāgstvielu atklāšanas jomā būtu savienojamas ar pašreizējām tehnoloģijām un produktiem. Šo procesu var atvieglot, izveidojot uz konkrētiem gadījumiem balstītu pieeju, kura attiecas uz prioritāšu noteikšanu sprāgstvielu atklāšanas procesā. Pirmais nozīmīgais solis, lai noteiktu turpmākās darbības prioritātes, ir noteikt konkrētos scenārijus un tehnoloģijas, kas ir pieejamas, lai rīkotos šo scenāriju gadījumā. Šādi scenāriji palīdzēs piesaistīt uzmanību resursiem un izpētei, koncentrējoties uz īpašu jautājumu un problēmu apspriešanu un pastiprināt izpratni par dažādu Eiropas Savienības ieinteresēto pušu problēmām, tajā starpā par grūtībām saistībā ar sprāgstvielu atklāšanas brīdi un viltus/patiesas trauksmes apmēriem. Šo procesu atvieglotu, izveidojot darba grupu, kuras uzdevums būtu noteikt un apspriest konkrētos scenārijus un piemērotas atklāšanas prasības. Apspriežamo tēmu delikātā rakstura dēļ darba grupas sastāvā būtu dalībvalstu un Komisijas pārstāvji. Tomēr, ja tas šķiet lietderīgi, grupas darbā daļēji jāiesaista privātais sektors un zinātnieku aprindas. Šādos gadījumos jāgarantē attiecīgo drošības nosacījumu izpilde, piemēram, pakļaujot dalībniekus rūpīgām pārbaudēm un izmantojot drošas telpas.

8.2. Atklāšanas standartu minimuma izstrāde

Standartu izstrāde ir augstas izmaksas neprasošs un efektīvs līdzeklis, lai uzlabotu sprāgstvielu detektoru darbību. Neatkarīgi no tā darba, kas jau veikts aviācijas drošības jomā, Eiropas Savienībā ir jāizstrādā atklāšanas standartu minimums. Attīstoties tehnoloģijām, šos standartus uzlabos. Standartus var izstrādāt dažādos veidos, ieskaitot tiesību aktus vai iesaistot Eiropas Standartizācijas komiteju (*CEN*). Pieejas izvēle ir atkarīga no drošības prasībām un ieinteresēto pušu vēlmēm.

8.3. Informācijas apmaiņas uzlabošana

Lai izstrādātu uzlabotus sprāgstvielu atklāšanas instrumentus, ir nepieciešama cieša valsts un privātā sektora sadarbība. Jāuzlabo informācijas apmaiņa sprāgstvielu atklāšanā iesaistīto

personu vidū, ieskaitot informācijas apmaiņu starp tiesībaizsardzības dienestiem un attiecīgiem drošības dienestu darbiniekiem, kuru tiešais uzdevums ir atklāt sprāgstvielas dažādās vietās, kā arī starp tiesībaizsardzības dienestiem un drošības dienestu darbiniekiem no vienas puses un sprāgstvielu detektoru ražotājiem no otras puses.

Lai varētu efektīvi atklāt sprāgstvielas, atjaunināta un konkrēta informācija par draudiem ir jāsniedz drošības dienestu darbiniekiem, kuru tiešais uzdevums ir sprāgstvielu atklāšana. Drošības dienestu darbinieki ir regulāri jāinformē par attiecīgajiem draudiem un iespējamajiem scenārijiem, jo teroristi izmanto daudzus sprāgstvielu veidus un formas. Tas ir īpaši svarīgi attiecībā uz lidostu darbiniekiem. Lidostu drošības dienestu darbiniekiem pastāvīgi ir jāsaņem aktuāla informācija par teroristu darbības metodēm un cita ar apdraudējumu saistīta informācija. Lai veiktu šo procesu, ir nepieciešamas atbilstoša līmeņa drošības pārbaudes.

Sniedzot detektoru ražotājiem informāciju par apmācību rezultātiem un citu attiecīgu informāciju par noteikta veida sprāgstvielām, var ievērojami veicināt labāku risinājumu izstrādi. Sprāgstvielu detektoru ražotājiem šobrīd bieži nav piekļuves noteiktam sprāgstvielu veidam vai pietiekamam sprāgstvielu daudzumam. Gadījumos, ja sprāgstvielu atklāšanas instrumentos, tiem darbojoties noteikta režīma apstākļos, konstatē darbības spēju trūkumus, tas ir jāpaziņo ražotājam, lai tādējādi uzlabotu atklāšanas efektivitāti. Šī paziņošana varētu norisināties īpaša atbildes procesa ietvaros; tās mērķis nav panākt, lai instrumenta piegādātājs atvieglotu attiecīgo testu izturēšanas procedūru.

Sprāgstvielu atklāšanas ekspertu darbu varētu arī atvieglot, radot ierobežotas piekļuves datubāzi par to sprāgstvielu specifiku, kas ir pieejamas ES tirgū. Šajā datubāzē būtu tāda informācija par sprāgstvielu specifiku, kas nepieciešama tiesu medicīnas pārstāvjiem un sprāgstvielu atklāšanas ekspertiem. Šim nolūkam varētu izmantot pašreizējās licencēšanas prasības, paplašinot, iespējams, informēšanas prasības.

Citi pasākumi sprāgstvielu atklāšanas jomā varētu būt: izstrādāt rokasgrāmatu lietotājiem (gala patērētājiem) par sprāgstvielu atklāšanas jautājumiem un izveidot ekspertu tīklu par šiem jautājumiem.

8.4. Sertificēšanas, pārbaudes un izmēģinājumu programmu izveide ES sprāgstvielu atklāšanas sistēmu ietvaros

Eiropas Savienības mērogā ir jāizveido sertifikēšanas, pārbaudes un izmēģinājumu programmas sprāgstvielu atklāšanai. Šādas programmas sniegtu būtiskas priekšrocības izmaksu ziņā, jo tiktu novērsta pasākumu atkārtošāns dalībvalstīs, tādējādi izšķērdējot valsts un privātā sektora resursus. Turklāt ar šādu programmu palīdzību tās dalībvalstīs, kurām nav pašām savu sertifikēšanas iespēju, iegūtu piekļuvi attiecīgajai sertifikēšanas informācijai. Pēc kopēju sertifikēšanas, pārbaudes un izmēģinājumu programmu ieviešanas samazinātos valsts iestāžu atkarība no sprāgstvielu detektoru ražotāju sniegtās informācijas; tādējādi valsts iestādes lēmumu pieņemšanā varētu vadīties no objektīviem rezultātiem. Visbeidzot, šādas programmas sniegtu priekšrocības privātajam sektoram, jo ļautu ražotājiem efektīvāk pārdot savus izstrādājumus. Jāapsver iespēja standartizēt sertifikēšanas, pārbaudes un izmēģinājumu procesu, lai iesaistīto juridisko personu vidū tādējādi nodrošinātu identisku kvalitāti.

Runājot par sertifikēšanu, ir nepieciešams process, ar kura palīdzību var novērtēt sprāgstvielu atklāšanas instrumentu, lai pārliecinātos, vai tas atbilst noteiktiem pieņemtiem standartiem. Sertificēšanas procesu veiktu dalībvalstu akreditētas laboratorijas/organizācijas, un tam piekristu visas dalībvalstis.

Eiropas Savienības mērogā jāievieš arī pārbaudes programma, lai veiktu konkrētā atklāšanas instrumenta vispārēju darbības novērtējumu. Šāda programma būtu pamats pārbaudes rezultātu apmaiņai iestāžu un attiecīgo dalībvalstu institūtu vidū. Neatkarīgās pārbaudēs iegūtās informācijas par atklāšanas instrumentu darbību apkopošana būs lietderīga valsts iestādēm un citām ieinteresētajām pusēm, jo tā atvieglotu lēmumu pieņemšanu saistībā ar iepirkuma procedūrām.

Visbeidzot, Eiropas Savienības mērogā ir jāizveido sprāgstvielu atklāšanas instrumentu izmēģinājumu programma, ar kuru varētu novērtēt vairāku jaunu atklāšanas tehnoloģiju darbību, izmantojot identiskus vai ļoti līdzīgus scenārijus. Izmantojot šādu programmu, būtu vienkāršāk salīdzināt atšķirīgas tehnoloģijas, kuras saņemtas no dažādiem piegādātājiem. Izmēģinājumu programmas mērķis būtu noteikt daudzsoļus risinājumus un tehnoloģijas un palīdzēt tos ieviest tirgū.

8.5. Atklāšanas tehnoloģiju efektīvāka izmantošana īpašās vietās

Atklāšanas tehnoloģija ir jāizmanto efektīvāk īpašās vietās. Prioritārā kārtībā sīkāk jāizskata situācija lidostās un citos transporta un sabiedriskos objektos, kurus, iespējams, var uzskatīt par vitālas infrastruktūras objektiem. Būtiski panākumi jau ir sasniegti sprāgstvielu atklāšanā īpašās vietās; tajā skaitā ir minami ieviestie ES noteikumi par sprāgstvielu detektoru darbību un izmantošanu lidostās. Šis darbs ir pastāvīgi jāatbalsta, jāizvērtē un jāpastiprina, un pēc vajadzības jāaktualizē. Turklāt jāpatur prātā, ka jauno atklāšanas tehnoloģiju ietekme uz ceļotājiem ir jāsamazina līdz minimumam, vienlaikus nodrošinot atbilstošu drošības līmeni. Jāapsver iespēja, balstoties uz konkrētiem scenārijiem un draudu novērtējumu, veikt līdzīgu darbu citās iesaistītajās jomās, ieskaitot citus transporta veidus.

9. SAGATAVOTĪBA UN REAĢĒŠANA

Ja novēršana un sprāgstvielu savlaicīga atklāšana nevainagojas ar panākumiem, ir jābūt izstrādātām piemērotām un efektīvām reaģēšanas sistēmām. Protams, ka katras apdraudētās dalībvalsts attiecīgajām iestādēm būs jāuzņemas atbildība par reaģēšanas pasākumiem. Neskatoties uz to, pozitīvu efektu dotu Eiropas Savienības iesaistīšanās noteiktās jomās, jo īpaši, apmainoties ar informāciju un labāko praksi sagatavotības jautājumā un reaģēšanas pasākumu jomā, kā arī attiecībā uz informāciju, kas nepieciešama, lai noziedzniekus nodotu tiesai.

Sagatavotības un reaģēšanas pīlāra galvenās prioritātes ir:

- uzlabot informācijas un labākās prakses apmaiņu dalībvalstu vidū;
- izstrādāt draudu novērtējumus;
- izstrādāt īpašus sagatavotības un reaģēšanas pasākumus aizsardzībai pret terora draudiem, kuri rodas, izmantojot sprāgstvielas.

9.1. Informācijas un labākās prakses apmaiņas uzlabošana dalībvalstu attiecīgo iestāžu vidū

Lai pastiprinātu informācijas apmaiņu un savstarpējo uzticību, ir jāizveido Eiropas eksplozīvo ierīču un sprāgstvielu iznīcināšanas tīkls (*EOD* tīkls). Tas veicinātu labākās prakses

izplatīšanu, kopīgu mācību organizēšanu un sniegtu visām ieinteresētajām pusēm aktuālu informāciju par jaunākajiem pētījumiem šajā jomā.

Darbības ar lielu ķīmikāliju daudzumu, kas atrasts vietās, uz kurām attiecas izmeklēšana, mazāk pieredzējušās dalībvalstis var nostādīt grūta uzdevuma priekšā. Uzlabota informācijas apmaiņa būtu lietderīga šo valstu eksplozīvo ierīču un sprāgstvielu iznīcināšanas ekspertiem, jo to tehniskā aprīkojuma līmenis daļēji nav īpaši augsts, lai rīkotos ar lielu nesprāgušu sprāgstvielu daudzumu ar mērķi šīs sprāgstvielas neitralizēt un noņemt paraugus laboratorijas pārbaudēm un identifikācijai.

9.2. Draudu novērtējumu izstrādāšana

Dalībvalstīm jāapsver nepieciešamība izstrādāt īpašu draudu novērtējumu sprāgstvielu jomā. Saistībā ar īpašiem jautājumiem terorisma jomā regulāri tiek izstrādāti dažādi draudu novērtējumi. Jāpārbauda turpmāk, vai pastāv vajadzība izstrādāt īpašu draudu novērtējumu sprāgstvielu jomā.

9.3. Īpašu sagatavotības un reaģēšanas pasākumu aizsardzībai pret terora draudiem, kas rodas, izmantojot sprāgstvielas, izstrāde

Teroristi var izmantot mobilos tālruņus, lai izraisītu spridzināšanas ierīču eksploziju. Tādēļ dalībvalstīm ir jānodrošina, lai tiesībaizsardzības iestādes varētu pieprasīt no mobilo telefonsakaru piedāvātājiem pārtraukt mobilo tālruņu pakalpojumus attiecīgajās vietās.

10. UZRAUDZĪBA

Novērtējot panākumus ES rīcības plāna par drošības pastiprināšanu attiecībā uz sprāgstvielām īstenošanā, viens no galvenajiem elementiem ir uzraudzība. Katra dalībvalsts ik gadu paziņo Komisijai par savām sekmēm rīcības plāna īstenošanā. Balstoties uz dalībvalstu ziņojumiem, Komisija regulāri novērtēs sasniegtos panākumus rīcības plāna īstenošanā, lai noteiktu, kādi ir turpmākie veicamie pasākumi, un izvēlētos jaunas prioritātes.

Jāorganizē salīdzinošas pārskata mācības, lai novērtētu rīcības plāna īstenošanu un pastiprinātu labākās prakses apmaiņu.

11. FINANSĒJUMS

Drošība attiecībā uz sprāgstvielām ir Komisijas prioritāte un būs tiesīga saņemt ES finansējumu. Īpašas finansējuma iespējas pasākumiem, kas saistīti ar drošību sprāgstvielu jomā, piešķirs programmas „Noziedzības novēršana un cīņa pret noziedzību” un Septītās pētniecības pamatprogrammas (FP7) ietvaros.

Pētniecības projekti, kas saistīti ar sprāgstvielu atklāšanu un noteikšanu, saņem finansējumu saskaņā ar Septītās pētniecības pamatprogrammas 10. tēmas noteikumiem attiecībā uz pētniecības darbībām drošības jomā. Papildus tam ir paredzēts, ka 10. tēmas ietvaros finansēs demonstrējuma projektu par ķīmiskām, bioloģiskām un radioloģiskām vielām, kodolmateriāliem un sprāgstvielām (CBRNE). Vienlaikus ir izveidots Eiropas drošības

pētniecības un jauninājumu forums (*ESRIF*)⁵, kas izstrādās vidēja termiņa un ilgtermiņa drošības pētniecības apvienoto darba kārtību, iesaistot tajā visas ieinteresētās personas, kas pārstāv gan piegādātāju, gan pircēju. Šajā darba kārtībā jābūt ietvertam turpmākās virzības plānam, kura pamatā ir publiskā un privātā sektora galalietotāja nākotnes vajadzības un vismodernākās tehnoloģijas drošības jomā. Komisija nodrošinās to, lai tiktu izveidotas nepieciešamās saites starp drošības pastiprināšanas pasākumiem attiecībā uz sprāgstvielām un attiecīgajām *ESRIF* darba grupām.

Eiropas Savienības Padome 2007. gada 12. februārī pieņēma īpašu programmu „Noziedzības novēršana un cīņa pret noziedzību” laika posmam no 2007. gada līdz 2013. gadam, un tās budžets ir apmēram 745 miljoni EUR.

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļas noteikumiem šī programma sniedz finansiālu atbalstu darbībām attiecībā uz visa veida noziegumiem (jo īpaši attiecībā uz terorismu, cilvēku tirdzniecību un nodarījumiem pret bērniem, narkotiku un ieroču nelegālu tirdzniecību, kā arī korupciju un krāpšanu). Viena no īpašajām jomām, uz kurām attiecas programma, ir drošība attiecībā uz sprāgstvielām.

Finansējums būs pieejams īpašām prioritātēm, kuras Komisija noteiks katru gadu.

12. SECINĀJUMI

Viena no Komisijas prioritātēm drošības jomā arī turpmāk būs nepieļaut, ka teroristi izmanto spridzināšanas ierīces. Rīcības plāns par drošības pastiprināšanu attiecībā uz sprāgstvielām sniegs būtisku ieguldījumu šā mērķa sasniegšanā.

Visus rīcības plānā noteiktos pasākumus īstēnos turpmākajos gados. Vairāki no šiem pasākumiem jāveic vispirms prioritārā kārtībā, tostarp būs jāizveido:

- Eiropas eksplozīvo ierīču un sprāgstvielu iznīcināšanas tīkls;
- agrīnās brīdināšanas sistēma sprāgstvielu jomā;
- Eiropas datu sistēma ar informāciju par bumbām;
- pastāvīga ekspertu komiteja prekursoru jomā;
- sprāgstvielu atklāšanas darba grupa.

Eiropas eksplozīvo ierīču un sprāgstvielu iznīcināšanas tīklu, agrīnās brīdināšanas sistēmu sprāgstvielu jomā un Eiropas datu sistēmu ar informāciju par bumbām izveidos, izmantojot ES finansējuma atbalstu, lai tādējādi pēc iespējas ātrāk pastiprinātu ar sprāgstvielām saistītas informācijas apmaiņu dalībvalstu vidū.

Prioritārā kārtībā jāizveido arī pastāvīga ekspertu komiteja prekursoru jomā un sprāgstvielu atklāšanas darba grupa, lai attiecīgie eksperti varētu sākt apspriest sīki izstrādātus pasākumus, kas ir veicami sprāgstvielu prekursoru un atklāšanas sistēmu jomā.

⁵ *ESRIF* izveidošana tika pieteikta Komisijas 2007. gada 11. septembra paziņojumā par publiskā un privātā sektora dialogu drošības pētniecības un jauninājumu jomā (COM(2007) 511 galīgā redakcija).

Vienlaikus ar rīcības plāna īstenošanu Komisija darīs pieejamu finansējumu pasākumiem sprāgstvielu jomā.

PIELIKUMS 1 – Action Plan on Enhancing the Security of Explosives

Horizontal measures

No.	Measure/Action	Competent body	Deadline	Status/Observations
<i>Priority 1: Improve the exchange of timely information and best practices</i>				
1.1.1	<p>Establish an Early Warning System concerning explosives</p> <p>Such a system would be used in order to exchange information concerning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Immediate threats; • Theft of explosives (any kind); • Theft of detonators; • Theft of precursors; (to be discussed) • Suspicious transactions; • Discovery of new modi operandi. <p>The system should be available in particular to Member States public security authorities (national contact points), Europol and all operational EOD units.</p>	MS/Europol/Commission	End 2008	Task Force Recommendation No. 39 and 40
1.1.2	<p>Create a European Bomb Data System</p> <p>The system should provide a common EU instrument enabling authorised governmental bodies at EU and Member States level to have 24/7 access to relevant information on incidents involving explosive devices.</p> <p>At least all operational EOD units in the Member States should have access to the database. Other competent authorities in the Member States should also be given access in line with national law.</p> <p>Competent units or bodies of the Member States should be strongly obliged to provide all necessary information for inclusion in the database.</p>	Europol/MS/Commission	End 2008	Task Force Recommendation No. 35, 36, 37

1.1.3	Regularly (every two years) organise an event on the security of explosives covering all relevant issues. Such an event/conference should involving officials from both the public and private sectors.	Commission	Ongoing every two years	Task Force Recommendation No. 50
1.1.4	Engage in dialogue and exchange of best practices with external partners The raising of security standards outside of the EU, in particular in ENP countries, should be encouraged.	MS/Commission	Ongoing	
Priority 2: Step-up explosives-related research				
1.2.1	Improve the aggregation and spread of research results both at EU level as well as at national level across the EU Member States	MS/Commission	ongoing	Task Force Recommendation No. 49
1.2.2	Perform further research on improvised explosive devices and their properties	MS/Commission	ongoing	Task Force Recommendation No. 47
1.2.3	Perform further research on the detection of explosives and precursors including through the use of additives Enhancing both detectability and traceability should be considered.	MS/Commission	ongoing	Task Force Recommendation No. 47
1.2.4	Perform further research on mobile explosives testing kits	MS/Commission	ongoing	Task Force Recommendation No. 47
1.2.5	Perform further research to find inhibitors which could be added to precursors to explosives to prevent them being used to manufacture explosive devices	MS/Commission	ongoing	Task Force Recommendation No. 48
1.2.6	Perform further research concerning the detection of Improvised Explosive Devices at airports Special focus should be given to research on the detection of liquid explosives.	MS/Commission	Ongoing Progress to be assessed annually	Task Force Recommendation No. 31

1.2.7	Support further research in order to find technical solutions for Member State authorities to jam mobile phone signals in threatened areas	MS/Commission	ongoing	Task Force Recommendation No. 45
-------	---	---------------	---------	----------------------------------

Prevention measures

No.	Measure/Action	Competent body	Deadline	Status/Observations
<i>Priority 1: Improve staff awareness concerning precursors</i>				
2.1.1	Public authorities to provide security information to the entire precursor supply chain, from manufacturers to the retailers, first responders (police, fire-departments, bomb-squads) and educational establishments to focus attention on products of concern	MS	Ongoing	Task Force Recommendation No. 1
2.1.2	Campaigns should be conducted to raise staff-awareness of the threat all along the supply chain amongst manufacturers, formulators, distributors and retailers of precursors.	MS	Ongoing	Task Force Recommendation No. 3
<i>Priority 2: Improve the regulation of explosives precursors available on the market</i>				
2.2.1	<p>The establishment of a system to consider measures and prepare recommendations concerning the regulation of explosives precursors available on the market</p> <p>Such a system should include the establishment of a Standing Committee of Experts tasked with identifying the risks associated with various precursors and recommending appropriate actions to the Commission. The Committee should consider and/or monitor the following issues:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Development of suitable additives and promotion of the use of these additives to precursors in order to prevent their use in explosives, when it is technically possible. • Restrictions on concentration concerning the sale of certain precursors to end-users. • A complete ban on concentrated strong acids to EU consumer markets (non-professional markets) when a substitute giving an equal use is technically possible: sulphuric, hydrochloric and nitric acids in particular. • Introduction of a voluntary market surveillance scheme for ammonium nitrate fertilizers and restricting the sale of high nitrogen 	Commission/MS	Start by end of 2007 Ongoing	Task Force Recommendation No. 4

	<p>fertilizers to the general public.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Limiting the availability of pure nitromethane to the general public. It should be available to industrial customers via a suitable customer qualification scheme. • Restrictions on access of the general public to unphlegmatized sodium chlorate (weed killer). • The feasibility and added value of introducing a complete ban on selling certain precursors to minors. <p>The work of the Committee should take into account the detailed measures proposed in the Explosives Security Experts Task Force report.</p> <p>In order to avoid duplicating existing measures or adding unnecessarily to the burden faced by legitimate business, it is important that account is also taken of existing controls on similarly sensitive items. Trading in explosive materials, such as acetone, hydrochloric and sulphuric acid is already covered by the existing Community drug precursor legislation. This legislation offers effective controls and must be taken into consideration before new mechanisms are proposed. To be effective controls will have to apply to imports, exports, transit and intra-Community movements.</p>			
2.2.2	<p>Introduce a system for the recording of the identity of the buyer of precursors above certain quantities and/or concentrations. The records should be available to the law enforcement authorities on request or provided to the national contact point in case of suspicious transactions. All relevant data protection rules should apply</p> <p>The relevant quantities and/or concentrations would be set based on the work of the Standing Committee of Experts.</p>	Commission/MS	<p>Start in 2008</p> <p>Assess the need to setup a concrete system by end 2008</p>	Task Force Recommendation No. 7
2.2.3	<p>A European minimum standard and industrial guidance by way of an appropriate code should be defined concerning the security of storage of explosives precursors</p> <p>It should not be in conflict with other Regulations.</p>	Commission/MS	End 2008	Task Force Recommendation No. 8

Priority 3: Improve the control over transactions involving precursors				
2.3.1	<p>Establish a system of reporting suspicious transactions</p> <p>Simple means should exist for anyone within the supply chain to alert the relevant national authority if they see a transaction or theft which they suspect to have been made with the intention of illegally fabricating explosives.</p> <p>A binding system could be considered concerning the notification to the relevant national authority of any transactions involving the products on the list which can be considered suspicious. A “code of conduct”, similar to the EC code for drug precursors, should be developed, for industry and retailers, identifying the behaviours which may give rise to suspicion.</p>	MS/Commission	<p>Start in 2008</p> <p>Assess the need to setup a concrete system by end 2008</p>	Task Force Recommendation No. 2, 5, 6
2.3.2	<p>Assessing the benefits of creating a scheme for each precursor handled by the retail sector, under which all packaging would be labelled with a code specifying that the purchase of the substance may be subject to registration</p> <p>The possibility of designing a European symbol to indicate that the product for retail sale is subject to registration could be considered.</p>	MS/Commission	2008	Task Force Recommendation No. 9
Priority 4: Improve the control over explosives available on the market and pyrotechnic articles				
2.4.1	<p>Ensure that each Member States has formal systems for authorising, regulating and licensing the manufacture, storage, sale, use and possession of explosives including by private persons</p> <p>This shall apply to companies as well as to non-commercial activities.</p>	MS	2009	Task Force Recommendation No. 21
2.4.2	<p>Ensure the identification and tracing of explosives based on the system proposed in the draft Commission Directive on the identification and traceability of explosives for civil use (Traceability Directive)</p>	Commission/MS	End 2007	Task Force Recommendation No. 22

2.4.3	<p>Harmonise EU requirements for the licensing and handling of large amounts of pyrotechnic articles</p> <p>The lack of any harmonised approach towards licensing schemes to handle large quantities of pyrotechnic articles means that it is possible to handle such materials without regulatory oversight as long storage and transport requirements are met. Such a security gap should be closed.</p>	Commission/MS	End 2009	Task Force Recommendation No. 43
<i>Priority 5: Improve the security of explosives facilities</i>				
2.5.1	<p>Introduce effective Security Plans/Security Management Systems at all explosives facilities (manufacturing, storing, distributing and using)</p> <p>Ensure that the levels of necessary access prevention and detection provisions in fixed storage facilities should be proportional to the risk and should be subject to a standard classification.</p>	MS	<p>Launch debate in 2008</p> <p>Ongoing</p>	Task Force Recommendation No. 12 and 14
2.5.2	<p>Introduce an obligation for the relevant national authorities to keep explosives manufacturers and distributors informed as to the regional threat at all times</p> <p>Response plans should be developed tuned to the level of alert present.</p>	MS	Ongoing	Task Force Recommendation No. 13
2.5.3	<p>Raw materials used in the manufacture of bulk explosives and finished product should be periodically accounted for and reconciled as approved by the National Authorities</p> <p>This applies to all factories manufacturing bulk explosives. The relevant periods should not be long so that any losses, thefts and inconsistencies are recognized as quickly as possible.</p>	MS	2009	Task Force Recommendation No. 20

2.5.4	<p>Improve the security of Mobile Explosive Manufacturing Units (MEMUs). Amend the European Agreement on the International carriage of dangerous goods by road (ADR) by end of 2009</p> <p>The following specific actions should be undertaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The amount of explosives produced on MEMUs should be ascertained by two independent systems. At least one of these should be fitted on the truck. • Each MEMU should be fitted with process locks to prevent unauthorised use. • Loaded MEMUs should be parked on a site which is guarded or monitored when they are not in use. 	Commission/MS	End 2009	Task Force Recommendation No. 15, 16, 17
<i>Priority 6: Improve the security vetting of personnel</i>				
2.6.1	<p>All personnel employed in the manufacturing, storage, distribution and use of explosives, and who have access to explosives, should be vetted (external checks by relevant national authorities under applicable national regulations) and hold a formal authorisation to have access to explosives</p>	MS	Ongoing	Task Force Recommendation No. 11
<i>Priority 7: Improve the security of the transport of explosives</i>				
2.7.1	<p>All EX/II and EX/III vehicles carrying explosives should be equipped with certain security enhancement solutions. Amend the European Agreement on the International carriage of dangerous goods by road (ADR) by end of 2009.</p> <p>These security solutions include:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) be fitted with 24 hour, remote monitoring systems (e.g. GPS based systems), that are monitored by an appropriately resourced monitoring station. The Monitoring systems (including the Monitoring Station) must reliably enable where technically possible: <ul style="list-style-type: none"> • Vehicle location to be identified • Alarm activation if vehicle is moved from specified location at certain times 	Commission/MS	2009	Task Force Recommendation No. 18

	<ul style="list-style-type: none"> • Alarm activation if specified compartments are opened at certain times and/or at unauthorised locations • A duress and/or a panic alarm facility <ol style="list-style-type: none"> 2) be capable of immobilising the engine remotely if safe and applicable subject to the Vienna Convention 3) be fitted with an anti theft system 4) have sufficiently secure compartments for explosives 5) be fitted with a means of communication 6) have a recognised marking affixed to the roof of the vehicle, to a specified size and description. 			
2.7.2	<p>Launch a debate on the need to review the classification of “desensitized explosives”</p> <p>This should be done with a view to making sure that future transport regulations (GHS-system) continue to cover such substances.</p>	Commission/MS	Immediately End 2007	Task Force Recommendation No. 19
<i>Priority 8: Reduce the supply and quality of information on how to illicitly manufacture explosives</i>				
2.8.1	Limit the illicit spread of bomb-making information over the Internet	MS/Commission	ongoing	Task Force Recommendation No. 41
2.8.2	Harmonize criminal sanctions for distributing bomb-making experience over the Internet	MS/Commission	End 2008	Task Force Recommendation No. 41

Detection measures

No.	Measure/Action	Competent body	Deadline	Status/Observations
<i>Priority 1: Establish a scenario-based approach to identifying work priorities in the detection field</i>				
3.1.1	<p>Setup a working group tasked with developing and discussing detection related scenarios, and then identifying detection technology requirements for the scenarios</p> <p>The working group would be composed of Member State and Commission representatives.</p>	Commission/MS	As soon as possible	Task Force Recommendation No. 23
3.1.2	<p>Create a matrix of what is desired and of what is currently possible in terms of the detection of explosives for each of the scenarios created by the working group</p>	Commission/MS	Ongoing	Task Force Recommendation No. 24
<i>Priority 2: Developing minimum detection standards</i>				
3.2.1	<p>Develop minimum detection standards based on relevant scenarios and threat assessment</p> <p>These standards should be updated as technology evolves</p>	MS/Commission	Ongoing	Task Force Recommendation No. 25
<i>Priority 3: Improving the exchange of information</i>				
3.3.1	<p>Ensure that the security staff (in particular at airports) are provided on a continuous basis with up-to-date information on relevant parts of new terrorist modi operandi or other appropriate threat information</p> <p>For airport security, this should complement the obligations for training security staff set out in §12.2 of the Annex to the EU Regulation 2320/2002 establishing common rules in the field of civil aviation security.</p>	MS	Ongoing	Task Force Recommendation No. 42

3.3.2	Assess and improve where necessary the situation as regards the availability of training data and other information/feedback for manufacturers of detection solutions	Commission/MS	End 2009	Task Force Recommendation No. 30
3.3.3	Create a database containing the specifications of explosives produced within the EU The database(s) would target specifications of explosives needed by the forensic community and by the experts on detection.	Commission/MS	End 2010	Task Force Recommendation No. 32
3.3.4	Create a practitioner (end-user) focused handbook concerning detection The handbook would be classified at an appropriate level.	Commission/MS	End 2008	Task Force Recommendation No. 33
3.3.5	Create a network of experts on the detection of explosives	Commission/MS	End 2008	Task Force Recommendation No. 34
<i>Priority 4: Establish EU-wide certification, testing and trialling schemes for the detection of explosives</i>				
3.4.1	Create a European wide certification scheme for explosives detection solutions	Commission/MS	End 2009	Task Force Recommendation No. 26
3.4.2	Create a European wide testing scheme for explosives detection solutions Under the scheme relevant authorities and institutes would be able to exchange test results.	Commission/MS	End 2009	Task Force Recommendation No. 27
3.4.3	Create a European wide trialling scheme for explosives detection solutions Such a system should be supported by an EU programme and should allow for conducting performance trials under realistic conditions in same or similar scenarios.	Commission/MS	End 2009	Task Force Recommendation No. 28
3.4.4	Assess the need for the development of standardized procedures and	Commission/MS	End 2008	Task Force Recommendation No. 29

	processes concerning certification, testing and trialling processes			
<i>Priority 5: Make better use of detection technologies in specific locations</i>				
3.5.1	<p>Improve the use of detection technologies at airports, other modes of transportation and other public facilities</p> <p>Further developments in this field should be supported. The situation should be evaluated and assessed on a continuous basis, and updated as the need arises.</p>	Commission/MS	Ongoing	Task Force Recommendation No. 31

Preparedness and response measures

No.	Measure/Action	Competent body	Deadline	Status/Observations
<i>Priority 1: Improve the exchange of information and best-practices among the relevant Member State authorities</i>				
4.1.1	<p>Establish a European Explosive Ordnance Disposal Network (EOD Network)</p> <p>The system should facilitate information sharing and trust building. It should contribute to the identification of best practice, the organisation of joint training exercises, and keeping EOD units up to date concerning the latest developments of relevance to the sector.</p> <p>The network should be made available to all EOD-Units (police, governmental and military) dealing with explosives with the MS.</p> <p>The use of EU funding to establish the network should be assessed.</p>	MS/Europol/Commission	End 2008	Task Force Recommendation No. 38
4.1.2	<p>Exchange information and assistance on dealing with big amounts of chemicals found at a scene under investigation</p> <p>Such exchange would assist EOD experts and could take place through the EOD network.</p>	MS	ongoing	Task Force Recommendation No. 47
<i>Priority 2: Develop threat assessments</i>				
4.2.1	Consider developing specialised threat assessments on explosives	MS/Europol/Council	ongoing	Task Force Report section 4.10

<i>Priority 3: Develop specific preparedness and response measures for terrorist threats using explosives</i>				
4.3.1	<p>Create the possibility for relevant law enforcement authorities to request providers to shut down mobile phone antennas in the case of a threat of a terrorist attack</p> <p>In a situation where there are reasons to believe that mobile phones will be used as firing switches, the responsible law enforcement authorities should be able to request providers to shut down relevant antennas.</p> <p>Relevant experiences, skills and best practices should be exchanged among the Member States via the EOD-Units network in this area.</p>	MS/(Commission)	Ongoing	Task Force Recommendation No. 44 and 46